

Marianne de Miranda-Hulsing
Adres: Heemskerkstraat 19 – 4461 HE GOES.
Telefoon 0113 229086 – email: mariana@zeelandnet.nl

Toen ik op 28 juli 1938 geboren werd, was dat in het Nieuw Israëlitische ziekenhuis aan de Nieuwe Keizersgracht 110. (Staat op het geboortekaartje) en woonden we op de Nieuwe Keizersgracht no 48, ik denk op de tweede etage. Mijn ouders, Ber (of Berend) Hulsing en Uut Lubbes, trouwden in april 1937 en gingen voordien op zoek naar een woning. Mijn moeder kende Jans en Ko de Roos- Konijnen, die toen reeds op nummer 48 beneden woonde. Mijn moeder had daar eerder een kamer gehuurd. Toen mijn ouders lang het huis liepen, tikte Jans de Roos op het raam en zo kregen mijn ouders de etage.

Mijn vader heeft dagboeken geschreven vanaf 1 januari 1939. In die dagboeken heb ik enkele aantekeningen gevonden over het huis en aantekeningen die betrekking hebben op medebewoners op nummer 48. Tot eind mei 1940 woonden wij, mijn vader, mijn moeder en ik, op de Nieuwe Keizersgracht no 48. Wij verhuisden toen naar Zaandam.

In het dagboekfragmenten worden de volgende namen genoemd:

Uut (Hulsing) – mijn moeder

Pätz (van Pätz reclamebureau op het Rokin, waar mijn vader werkte)

De heer en mevrouw Jans en Ko de Roos –Konijnen (dat moet volgens uw gegevens Konijn zijn Nathan de Roos.)

Frau Gänzel met haar dochter en kleinzoon Heinchen of Heinz

Celine (geen achternaam) en ik weet niet of dat de andere dochter was van Frau Gänzel (uit België- zie dagboeknotitie)

Mevrouw Nijkerk

Op 24 februari 1941 hebben mijn ouders met mij nog een bezoek gebracht aan de familie de Roos- Konijnen. (in het toenmalige ghetto)

Er is één foto waarbij ik in de box zit op het benedenplaatsje van nummer 48. Mevrouw Jans de Roos zit op haar hurken naast de box. Twee honden er naast (waarschijnlijk Moor en Sjennie). Het was in het voorjaar van 1939.

Frau Gänzel en de Heer en mevrouw de Roos pasten zo af en toe op mij.

De aantekeningen die ik vond in de dagboeken, citeer ik hieronder en ik hoop dat ze kunnen bijdragen aan de geschiedenis van het huis en van de mensen die vanuit dit pand uit hun woningen gesleurd werden en mogelijk niet meer terugkwamen. Inmiddels heeft u mij meegedeeld dat de Heer en mevrouw de Roos de oorlog overleefden.

Bij de notities van 21-6-1939 heb ik een foto van uw website geplakt. Mijn vader beschrijft de achterkamer, die kennelijk de woonkamer was en daarin noemt hij de halve gordijntjes. Halve gordijntjes zijn ook te zien op de tweede etage op de foto op uw website. Zou de foto in die tijd zijn gemaakt?

Ik citeer uit het dagboek van Ber Hulsing

21-6-1939

.....Dat zoeken naar een huis bijvoorbeeld.....

Op zoo'n Zaterdagse zwerftocht kwamen wij op de Nieuwe Keizersgracht en op 48 werd getikt.

Daar heeft Uut vroeger een kamer gehad, zoodat wij er bekenden waren.

Wij moesten binnenkomen en toen de Roos-Konijnen hoorden dat wij een huis zochten, waren we gauw gevangen. De andere huurders er af en wij erop.

Naast de voorkamer is de keuken, waar jij in de tafelstoel zit als wij er eten en waar jij op de grond kruipende een speciale voorliefde toont voor de kattenbak. De gracht waarop wij uitkijken is mooi, rustig en stil, met hoge boomen en waardige huizen met tuintjes aan de overkant.

Echte monumenten van degelijke, gezeten Hollandsche burgerlijkheid. Ze zijn groot, waardig en voornaam en behoren tot een groot complex, waarin ze allerlei geloovige oude vrouwtjes en mannetjes in leven houden. Al met al dus geen opwindend, grootsteeds gedoe, maar echt iets van vroegere, bedaarde tijden toen deftig nog deftig was.

Ons huis behoort trouwens tot hetzelfde genre en ziet er als deel van het hardsteenen, degelijke complex ook waardig uit. Ons huis behoorde voorheen tot een stichting, die in zeventien zoveel gesticht is door een zekere mijnheer zoo en zoo, die met Peter de Groote naar Rusland is gegaan om er rijk weer vandaan te komen. Hoe hij heet en wanneer dat precies was staat in de gevelsteen twee huizen verder, maar daar ik zeer zomersch en makkelijk ben gekleed en op bloote voeten loop kan ik nu niet gaan kijken.

In ieder geval hebben onze kamers zware balkenzolders en heeft die stichting een juweel van 'n tuin, waar wij achter op uit kijken en die 's zomers de Kerkstraat piëteitvol voor ons verbergt. Onze kamer is groot en hoog en heeft 3 groote ramen met kleine ruiten. Daarvoor hangen - ik zei het al - halve gordijntjes met koperen roeden en dan nog die blauwe overgordijnen.

Voor het middenraam staat jouw box altijd. Links midden is de schoorsteen met onze mooie haardkachel, die wij eerst van de winter kochten. De wand tegenover de ramen heeft links een zware, oude deur naar de trap en rechts met blauwe gordijnen afgesloten deuren naar het hokje en voorkamer.

Zeker vergat ik nog wat, maar ik schreef al zooveel en 't geeft nu tenminste eenig idee, hoe de eerste kamers van jouw leven waren.

Woensdag 22 maart 1939

Boven ons, op het kamertje vóór, leven op 't oogenblik een vrouw, zoo oud als Uut (27 jaar) met haar moeder en haar zoontje van 3 jaar, die een hond uit jouw speelgoedvoorraad heeft gekregen. Hij weet meer van een hond dan jij en is er dol mee. Hij heeft hier ook niets anders dan een stel kleeren, dat 's avonds gewasschen moet worden als hij slaapt, en z'n moeder en grootmoeder en...vader die hier in een kamp is opgesloten, want ze zijn gevlucht, gevlucht uit hun vaderland, uit hun huis en behooren nog tot de gelukkigen die hebben kunnen vluchten. Die in hun huis en vaderland gebleven zijn hebben het zwaarder in het groote land, vlak naast ons klein landje, het groote beschaafde land van edelgermanen, waartoe wij ons ook mogen rekenen, jouw ras Marianne is ook Arisch, misschien dat jij over twintig jaar zekerder weet of je daarop trotsch moet zijn of je moet schamen.

16 juli 1939

Nu is het 's avonds 11 uur. De beide bovenbuurvrouwen (duitse jodinnen) waren hier. Heinschen sliep en zij zaten, daarom zoals gewoonlijk, op het stukje zolder bij de trap. De vader van Heinz woont in Londen, maar hij en zijn moeder mogen daar niet naar toe. En zijn grootmoeder mag daar nooit heen. Als die Holland uit moet kan ze alleen naar Amerika en wat moet ze daar doen? Haar andere dochter zit in België en haar zoon in Berlijn in de gevangenis. Tot aan 1942. Omdat hij een meisje heeft gehad, dat Arisch was. Dat is natuurlijk een misdaad daar. Als misdaden heldendaden worden en misdadigers regeerders, moet er in opvattingen van misdaad wel wat veranderen. En zoo kan het gebeuren dat je helemaal zelf niet weet hoe slecht je bent. Zoo ben je rijp voor de gevangenis voor dat je het zelf weet. Stel je voor, verliefd zijn op een Arisch meisje, als je zelf Joods bloed hebt!! De cel voor zoveel gewetenloosheid. Die jongen zit dus.

Ik hoop alleen maar, dat jij nooit zult begrijpen hoe zoiets mogelijk was. Want als jij net als wij moeten erkennen "het is nu eenmaal zo " zou er niets verbeterd zijn. En daarvoor zitten wij toch niet in oorlogsangsten.

27-7-1939

Zooeven was Mevrouw Nijkerk hier met een aardig kruippakje voor je. Het eerste cadeau. Die Mevrouw woont in haar eentje beneden in het kamertje voor aan de straat. Stil en onopvallend.

4 augustus 1939

Vanmorgen heb jij je aandeel ook gehad in de geest des tijds. Uut moest even naar mij toe en bracht je naar boven, naar Frau Gänzel en haar dochter, omdat jij ze nog wat kan afleiden en vrolijk stemmen. Want ze waren volkomen overstuur omdat ze een brief hadden van de misdadige zoon, die als Jood het lef had te houden van een niet Joods meisje. Ten eerste kwam die brief op een volkomen onverwacht moment, wat er op zou kunnen wijzen, dat hij ziek is en ten tweede vroeg hij een bril omdat hij zo slecht kan zien. Zoo op het oog niet al te alarmerend, maar we weten, wat er allemaal achter kan zitten. We weten allemaal wat er al zoo kan gebeuren met een jonge gevangen Jood. Uut was er ook zenuwachtig en overstuur van. We vloeken maar wat en schelden op hen, die wij niet kennen en nooit zullen begrijpen. Pätz vroeg: "Wie zijn dat die zoiets doen?" Ja, wie zijn dat?

27 augustus 1939

Je speelkameraadje Heinz is vrijdag plotseling vertrokken met zijn moe, naar Londen, waar zijn vader is. Ze moesten opeens weg van de Politie, vóór het te laat was. Nu woont zijn grootmoeder hier alleen. Haar andere dochter, die in België zit, zou vandaag komen, maar kwam de grens niet over.

29 augustus 1939

(mijn vader moest vanwege algemene mobilisatie in dienst)

Uut keek me na toen ik op lijn 8 stapte. Daarna heeft ze een deuntje gehuild, waarvan ook jij weinig gesnapt zal hebben. En een buurvrouw huilde op haar eigen houtje mee en Frau Gänzel ook al, omdat ze in '14 zoo haar eigen man zag gaan, die later zou vallen. Er hebben die ochtend, in Nederland alleen, een half miljoen gehuild.

30 november 1939

Deze dag is alweer een zwarte. Je bent alweer de onbegrijpende getuige geweest van minder aangename gebeurtenissen. Nee je snapt er niets van, maar toch reageer je erop als wij bedrukt zijn, toch voel je het als Uut zenuwachtig is.

Gisteravond deden we boodschappen. Frau Gänzel paste op. Frau Gänzel, die huilt voor ze inslaapt en huilt als ze opstaat. Ze is kapot en gaat eraan als ze niet iemand bij zich krijgt. Ze kan de eenzaamheid niet meer aan als ze denkt aan haar gevangen zoon, haar dochter en kleinkind ergens in Londen en haar dochter ergens in België. Voor we weggingen stortte ze haar hart bij ons uit en huilde. Je kunt zeggen dat een mensch niet zoveel moet huilen, je kunt ook zeggen dat ze niet genoeg kan huilen. Er wordt wel meer gehuild om minder ellende.

10 mei 1940

De ramen hebben wij lichtdicht moeten afsluiten. Amsterdam in donker. Als hollenmensen moeten wij ons verbergen voor onze vijand.

Frau Gänzel en haar dochter, die uit België hier kwam en nog een emigrante zitten hier ook. Ze hebben geen gelegenheid hun ramen goed af te sluiten en zouden dus in donker moeten zitten. Dat is enerverend. Bovendien, hoe meer zielen, hoe minder angst.

-4- citaten dagboek Ber Hulsing

Op 22 mei 1940 verhuisden wij naar Zaandam

Maandag 24 februari 1941

Je was vandaag met Uut in Amsterdam. Naar tante Jans en Oom Ko, onze vroegere burens. Je was eerst bij mij op de zaak en had toen meer dan 3 kwartier nodig om op de Nieuwe Keizersgracht te komen, aangezien het "ghetto" afgesloten was en vele bruggen opgehaald. Je moest langs militaire wachtposten om er te komen, je hebt door straten gelopen waar geen winkel zonder luiken was, waar geen tram reed en waar de mensen rondliepen als opgejaagde dieren, huilende vrouwen met beddegoed, mannen met angst en woede. Maar je zult er weinig van gemerkt hebben. Je hebt weer eens gespeeld met Moor en Sjennie en bracht wat afleiding in de beklemming van de goede mensen die nog van alles kunnen verwachten omdat ze joden zijn.

14 juli 1942

Vandaag had een andere mensenjacht plaats. Joden werden van de straat en uit hun huizen gehaald. Hele straten werden afgezet en huis voor huis werden de joden gearresteerd. Ook de gracht waar jij geboren bent kreeg een beurt. Toen ik daarvan geruchten hoorde belde ik onze vroegere burens op. Ze waren dan wel geweest maar hadden ons vroeger huis overgeslagen. De Roos en zijn vrouw waren nog thuis. Hij was blij dat ik opbelde en zei verder niets anders dan "Het is met ons gedaan". Het laatste wat hij zei was "Zoen je kleine meid van me, het is met ons gedaan" Ze waren zo dol op je.

Sommige joden verzetten zich of wilden vluchten. Zij werden neergeschoten. Anderen sprongen uit het raam naar beneden of liepen uit hun huis in de gracht.

De gevangen genomen mensen worden weggevoerd. Naar Polen zegt men, maar niemand weet dat zeker. Duizenden moeten zo weg. En van de reeds weggevoerde joden kwam nog niet één terug, Ze stierven allemaal plotseling aan hartverlamming of longontsteking. Dat sterven is hun ergste lot niet geweest

19 november 1942.

(met mijn ouders ging in naar circus Carré die dag)

Na de voorstelling zijn we even aan geweest bij onze vroegere burens. Dat was van het ene uiterste in het andere. Want zij leven in een voortdurend dreigend levensgevaar. Iedere dag kan voor hen de laatste zijn, want worden ze gehaald, dan kunnen zij hun leven wel afschrijven.

Het was al donker toen wij naar huis gingen. Zul je je later nog iets herinneren van die verduisterde stad zonder een lantaarn, zonder een verlicht ruit? Zul je er nog flauw iets van weten, dat wij in het donker stonden te wachten op de tram, dat sinistere ding met een paar blauwe lampjes, zul je nog wat weten van het volle balkon, waar ik je op mijn arm moest nemen, omdat je anders in de grote mensen verloren ging en van de Duitse soldaten die er stonden met een hondje?

Einde citaten uit het dagboek van Berend Hulsing - periode 1 januari 1939 – 19 november 1942

Hier op 7 mei 2013 genoteerd door
Marianne de Miranda- Hulsing (dochter van Uut en Ber Hulsing)
Heemskerkstraat 19
4461 HE GOES